

EDITORIAL

Ibuksas ngan atuhan an dunot ngan pakuri nga kongreso ni Duterte

Paspas nga nagpaso an agragaw han mga burukrata-kapitalista ha pwesto kahuman han eleksyon. Diri mamenos ha upat an nagpahayag han intensyon nga magin Speaker (o pinuno) han Uruubos nga Kapunungan. Ha Senado, nagbabrasuhay an mga senador agud makuha an pamumuno han poderoso nga mga komite.

Nagriribalay man, an tinuod nagkakaursa an mga pulitiko ngan partido hini ha adyenda ngan kumpas ni Duterte. Ngatanan hira kaparte han supermayoriya ni Duterte ha duha nga kapunungan. Ha Kongreso, an upat nga naghingyap magin Speaker puros mga tangkod nga disipulo ni Duterte. Duha an tikang ha PDP-Laban – hi Lord Allan Velasco han Marinduque ngan hadto anay Speaker nga hi Pantaleon Alvarez. Tikang naman ha Nacionalista Party (NP) hi Alan Peter Cayetano han Taguig City nga dinalagan

nga bise ni Duterte hadton 2016. Manok naman han Lakas-CMD hi Martin Romualdez han Leyte ngan patod ni Imee Marcos. Ha yana, waray bisan usa ha ira an klaro nga makakakuha han mayoriya nga boto.

Ha Senado, hinagurong an balita nga sasaliwanan ni Cynthia Villar han NP an nalingkod nga presidente hini nga hi Vicente Sotto. Suportado hiya han mga bag-o nga senador tikang ha Hugpong ng Pagbabago (HNP), nga naghulga nga maghihimo han

"Dunot...", sundan ha paypay 2

Writ of Amparo ngan habeas data, igin-gawas

IGINGAWAS HAN KORTE Suprema an writ of amparo ngan habeas data pabor ha mga grupo nga Karapatan, Gabriela ngan Rural Missionaries of the Philippines hadin Mayo 24. Ilarum hini nga kasuguanan, gin-oobligar an mga ahensya han estado nga ihunong an pagpuypoy ngan paghulga kontra hini nga mga grupo samtang diri hini napapamatud-an o natatagan-rason an sugad nga mga pitad.

Iginsalawad an apela han nasinging nga grupo kahuman han waray-putas nga panhulga han Armed Forces of the Philippines (AFP) kontra ha ira ha porma han pagbansag hini komo mga "prente nga organisasyon" han PKP. Igin-iinsister hini nga mga grupo ngan susrunod nga panmatay, pag-salawad han hinimu-himo nga ka-

"Writ...", sundan ha paypay 3

"Dunot...", "tikang ha paypay 1

"bag-o nga mayoriya" ha Senado kun diri ighahatag ni Sotto an mga karuyag nira nga komite. Kaalyado nga partido ni Sotto an HNP nga ginpapamunuan han anak ni Duterte nga hi Sara.

May isan-isabay man an mga grupo, lutaws pa gihapon kun tiunan-o kakontrolado ni Duterte an bag-o nga maposisyon nga Senado ngan Konggreso. Agud makuha an iya basbas, wala-tuo an saad han mga ambisyoso nga pulitiko nga ipapasulong nira an iya adyenda. Prinsipal dinhi an iya buwa nga pederalismo pinaagi han pagbag-o ha konstitusyon nga gidaan na waray pakaunhan ha Senado. Kadungan hini an proposisyon nga magpapapintas han pasismo han estado, sugad han pagpahimubo han edad agud poyde na makunsidera nga kriminal, pagpatuman han rekisito nga treyning militar ha mga estudyante han hayskl ngan mga amyenda ha Human Security Act.

Waray tingog ini nga mga pulitiko ha mga kaso han panmatay, pa-

ngurakot ngan paglinuhod ha langyaw ni Duterte. Ha usa nga gapil, ginpamatud-an nira nga waray hira pagkakaiba ha esensya. Ha kaluyo nga gapil, iginpapakita han ira paglinuhod an kabangis han ira naghadadi nga barkadahan. Katin ni Duterte an bug-os nga makinarya han estado- tikang ha ahensya ha paniktik tubtub ha ahensya nga nagsusukot han buhis- ngan waray hiya labot ha paggamit hini agud gipiton bisan adton iya mga kaalyado. Gingeseguro niya nga waray grupo, bisan ha sakob han iya barkadahan, nga makakabug-os han sadang nga ihap o kusog agud ayaton an iya kontrol ha estado.

Gingesering nga isan-isabay gi-hap ini giutan han dagko nga negosyo. An Nationalist People's Coalition (NPC) an bloke nga kausa han dako nga kapitalista nga hi Eduardo Cojuangco. An National Unity Party (NUP) naman ginpapamunuan ni Ronaldo Puno ngan ginpapadalagan han kapital ni Enrique Razon. An NP naman dominado yana han pamilya Villar.

Ha butnga han ribalay han mga

dunot nga pulitiko aada an karukayaknon han paghukip ha magtambok nga kontrata ha gubyrno, pagkuha ha mga prangkisa han pampubliko nga yutilidad, pag-ulang ha mga proposisyon nga makakahibang ha ira negosyo ngan paghimo han mga balaud nga may bentaha ha ira intereses.

Ginpapagawas ni Duterte nga "libre-ha-ngatanan" an agway para ha pamunuan han Konggreso. Waray kuno hiya gagapilan. Kundi waray agway agud magin Speaker han Kongreso o Presidente han Senado an diri ginpapanginlabutan han na lingkod nga presidente. Ha naglabay, mapagdesisyon nga salik ha basbas ni Duterte an bentaha nga maihahatag han kongresista ngan iya barkadahan ngan an pagin suok hini ha iya ngan iya pamilya. Waray hiya pagruhaduha nga saliwnan an hin-o man nga alyado nga diri nageseserbe ha iya interes.

An ribalay ngan isan-isabay ha konggreso espiho han dunot nga pulitika han naghahadi nga sistema ha Pilipinas. Gindodominaran han mga burukrata kapitalista an konggreso han reaksyunaryo nga estado. Ha partikular, an mag-aabre nga ika-18 nga kongreso segurado nga magse-serbe nga tagsulay ngan tagpasulong han pasismo, kurapsyon, pakuri, ngan traydor ha katawhan nga adyenda ni Duterte.

Kinahanglan pursigido nga ibukas ngan atuhan an konggreso ni Duterte. Kinahanglan bug-os nga kusog nga ulangon ngan ipakita an makusog nga pagtipa han katawhan ha mga nangunguna nga pitad nga plano hini ipatuman, labaw ha ngatanan an plano nga bag-uhon an konstitusyon han 1987 agud ighagudalan an pagpahilawig ha poder ngan paghahadi nga diktador ni Duterte.

An pag-abre han konggreso ha mga maabot nga semana kinahanglan tapuon han mapaso ngan hiluag nga protesta agud ipakita an kaandaman han bug-os nga katawhan nga atuhan an ano man nga plano hini nga magpakuri, man-gipit ngan magruruba ha interes han katawhan Pilipino.

Bolyum L Ihap 11 | Hunyo 7, 2019

Igin-gagawas an *Ang Bayan* ha yinaknan nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray ngan Ingles. Nakarawat an *Ang Bayan* han mga kontribusyon ha porma han mga artikulo ngan balita. Gin-aaghat liwat an mga mambarasa nga magpaabot han mga suson ngan rekomendasyon ha ikauuswag han aton mantalaan.

 [instagram.com/progressiveviews](https://www.instagram.com/progressiveviews)

 [@prwc_info](https://twitter.com/prwc_info)

 [fb.com/groups/prwcnewsroomv2](https://www.facebook.com/groups/prwcnewsroomv2)

 cppinformationbureau@gmail.com

Gin-uunod

Editorial: Ibukas ngan atuhan an dunot ngan pakuri nga kongreso ni Duterte	1
<i>Writ of Amparo</i> ngan <i>habeas data</i> , igin-gawas	1
Masumo nga pagbinuwa	3
Kasamukan han "Kapanatagan"	3
2-katuig nga balaud militar, peste ha katawhan	4
Medalya ngan promosyon para ha pasismo	5
TRAIN: Regresibo nga pagbuhis	5
Langyaw nga kontrol ha K-12	6
Piket atubangan han CHED, gindarahug	7
4 nga parag-uma, gin-aresto ha Mindoro	8
Organisador han unyon, ginsentensyahan	8
Mga operasyon ala-Oplan Sauron	9
Mamarahayag kontra ha <i>red-tagging</i>	9
Balaud han pasismo, iginraratsada	9
Panawagan nga tanggalon hi Trump	10
Rebolusyon Pilipino, gintalakay	10
Mga armado nga CPI-Maoist	10
"Brexit" ngan an krisis ha UK	11

An *Ang Bayan* igin-gagawas duha kabeses kada bulan han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas

"Writ...", "tikang ha paypay 1

so, pan-gipit ngan pan-ngirhat ha ira mga membro kasumpay han mga pampubliko nga panhulga han AFP kontra ha ira.

An *writ of amparo* proteksyon han Korte Suprema ha mga grupo nga ginlalanat han estado. An *habeas data* naman an nag-oobliga ha ahensya han estado nga igawas ngan hibangon an ngatanan nga dokumento o impormasyon nga gintirok han militar ngan pulis kontra hini nga mga grupo.

Baga han tampalo ini ha nawong han AFP. Sugadpaman, an pinal nga kasuguanan igagawas han korte kahuman han pagbista ha mga apela. An syahan nga pagbista hihimuon ha maabot nga Hunyo 18.

Ini an ikaduha nga higayon ha sakob han usa kabulan nga naghatag han *writ of amparo* ngan *habeas data* an Korte Suprema. Hadton Mayo 3, ginpaburan liwat hini an petisyon han National Union of People's Lawyers. Ha pagbista han Court of Appeals hadin Hunyo 6, waray inatubang nga mga tinaglawas han AFP.

Samtang, iginpasar ha ikatulo nga pagbasa hadton Hunyo 3 ha Uruubos nga Kapunungan an ginpapasulong nga proposisyon nga balaud para tagan-proteksyon an mga tagdependa han tawhanon nga katungod. Binotos pabor ha balaud an 183 nga magbaralaud.

Gin-pangunahan an pagpasulong han proposisyon nga balaud han mga tinaglawas han Makabayan bloc ngan ni Rep. Edcel Lagman. Igintatalaan han proposisyon nga protehiran an seguridad han mga tagdependa han tawhanon nga katungod kontra ha mga pangabuso ngan pagtalapas ha ira katungod.

Kun maisasabalaud, maghihimo ini han Human Rights Defenders Protection Committee nga pangungunahan han Komisyoner han Commission on Human Rights ngan unom pa nga membro nga iginoominar han mga organisasyon.

Nakagrekord an Karapatan han panmatay ha 697 nga tagdependa ha tawhanon nga katungod tikang 2001 tuhtub 2018. AB

Masumo nga pagbinuwa

SINUMHAN NA BISAN an tawuhan han US nga hi Delfin Lorenzana ha mga buwa ngan pagbinulok ni Rodrigo Duterte. Hadton Mayo 29, dayag niya nga ginkontra an pira kabulan na nga panguwat ni Duterte nga mayda konsabuhay giutan han mga lehitimo nga organisasyon, oposisyon ha pulitika, mga mamarahayag, abugado ngan bisan mga personalidad ha telebisyon, ngan an rebolusyunaryo nga kagiusan agud patalsikon hiya.

Rason ni Lorenzana, diri tinuod an plano nga pagpapatalsik tungod kay waray hiya nababatian nga hagurong kasumpay hini ha ranggo han militar. Ginbaliwaray ni Lorenzana an kagiusan nga pagpapatalsik agud menuson hini ngan kontrahon an mga balita nga may butak ha ranggo han mga sundalo ngan pulis.

Ginawas ini nga pahayag kahuman an pira kasemana na nga panguwat ni Salvador Panelo, tagapagyakan ni Duterte, kasumpay han duha nga *matrix* nga nag-uunod han mga ngaran han mga dabi kuno ha plano nga pagpapatalsik. Gin-gamit nira Panelo ngan Duterte ini nga mga *matrix* hadton panahon han eleksyon agud pakarauton an oposisyon. An syahan nga *matrix* iginduso han usa nga bidyo kun diin ginakusaran ni Peter Joemel Advincula, alyas Bikoy, hi Duterte, iya mga alalay ngan pamilya komo pinakadako nga protektor han mga sindikato han druga. Pira kasemana kahuman gumawas ha publiko, ginbaliskad ni Advincula an iya mga istorya, ngan

gingsering nga hinimu-himo la an iya mga akusasyon ngan ginpahimo ha iya han pulitikal nga oposisyon.

Diri maikakalirong an hiluag nga panawagan han katawhan agud patalsikon an rehimen Duterte nga bantugan ha kurapsyon, hiluagan nga panmatay ngan pagtraydor ha katawhan. Agud kontrahon ini, ginpapagawas han rehimen nga nakikigkunsabo an mga dayag nga organisasyon ha armado nga kagiusan agud pagawson nga ilegal an ira lehitimo nga panawagan ngan pagkunderar ha mga abuso han rehimen.

Gidaan na nga iginplatar ni Prof. Jose Ma. Sison an mga rekisitos ha pagpapatalsik ha nalingkod nga presidente. Kalakip dinhi an suporta han mga parte han pulitikal nga oposisyon ngan militar ha panahon nga hul-os na nga nahimulag an ginpapatalsik nga upisyal. Sugadpaman, ini nga pagkahimulag igdudurot prinsipal han makusog nga duso han kagiusan masa ngan internal nga mga butak ha ranggo han mga reaksyunaryo. AB

Kasamukan han "Kapanatagan"

GINPIRMAHAN HADTON ENERO 10 nira Armed Forces of the Philippines (AFP) Chief of Staff Benjamin Madrigal Jr. ngan Philippine National Police (PNP) Chief Oscar Albayalde an Joint AFP-PNP Campaign Plan "Kapanatagan" 2019-2022 agud pahugton an sumpayan ngan buligay han mga pwersa nga militar ngan pulis ha kontra-insurhensiya ngan kampanya nga panmuy-poy.

Deklarado nga katuyuanan hini nga "pukanon an ngatanan nga hulga ha seguridad han nasud." Naka-angkla an "Kapanatagan" ha iginpagawas nga Executive Order 70 ni Rodrigo Duterte nga nagtukod han National Task Force to End Local Communist Armed Conflict.

Ilarum han "Kapanatagan," tutukuron ha mga rehiyon an mga Joint Peace and Security Coordina-

ting Committee kun diin kalakip an AFP, PNP, mga lokal nga gubyerno ngan sibilyan nga ahensya. Kontrolado han AFP an pondo han mga operasyon han "Kapanatagan." Mayda liwat ini direkta nga kumand ha PNP ngan haros wara poder an mga otoridad han mga lokal nga gubyerno ha mga luggop nira nga kapulisan. Ha National Capital Re-

"Kasamukan...", "sundan ha paypay 4

2-katuig nga balaud militar, peste ha katawhan

Duha katuig na nga nabubuhi ha kahadlok ngan kakurian an katawhan ha Mindanao durot han balaud militar ni Rodrigo Duterte. Waray na natuod nga igin-imponer niya an balaud militar agud pukanon an hulga kuno nga terorismo han grupo nga Maute. Maiha na ini nabuksas komo usa han iya mga pasista nga pitad agud tukuron an waray-ulang ngan waray talaan nga pasista nga paghahadi ha bug-os nga nasud.

An pag-imponer n Duterte han balaud militar hadton Mayo 23, 2017 usa ha pinakadako niya nga kaso han pag-abuso ha poder. Ha 5-kabulan nga panmomba niya ha Marawi City, kun diin gatus-gatos nga sibilyan an namatay, kadam-an mga Maranao, ngan P18 bilyon nga kantidad han ira mga propyedad nga nahibang, makokonsidera ini nga krimen kontra ha katawhan. Ini, lakip an ekstrahudisyal nga panmatay durot han iya gerra kontra-druga, poyde igsalawad ha mga internasyunal nga korte.

Kakurian han mga Maranao

Ngada yana, waray pa gihapon disente nga urukyan an 100,000 nga residente han Marawi nga napalayas han ig-reyd han AFP an ira syudad. Sigon ha ginpagawas nga report han International Committee of the Red Cross hadton Mayo, nangungukoy an mga nag-ebakwet ha mga sentro han ebakwasyon, ha mga tolda nga temporaryo nga urukyan ngan ha mga balay han ira kaurupdan ha iba nga parte han Mindanao, Visayas ngan tubtub ha Luzon. Aada ha 50,000 an diri pa gintutugutan nga bumalik, bisan kun temporaryo, ha sentro han syudad —an lugar nga gin-ngaranan nga

“Ground Zero” nga ginsentruhan gud han mga bomba han AFP.

Damo ha mga nag-ebakwet an nahihagum han gutom, sakit ngan depresyon. Tikang han naglabay nga tuig, nagluya na an pag-abot han ayuda nga pagkaon tikang ha mga institusyon han *charity*. Limitado ura-ura an pinansyal nga ayuda. Nahireport hadton Mayo nga P10,000 la an igindistribwer han Office of the Civil Defense (OCD) tikang ha P36.92 milyon nga donasyon nga natirok para ha mga nag-ebakwet. Tinuyo nga ginpapakurian han OCD an mga nag-ebakwet ha pagkuha han pondo pinaagi han pagbiniling han mga dokumento nga nawara kadungan han pagkawara han ira mga propyedad ngan urukyan.

Dugang dinhi, waray pa nahitabato ha demanda han mga taga-Marawi nga nagbibiling han ira mga kaurupdan. Tubtub yana naghuhulat pa gihapon hira ha resulta han mga DNA test agud kilal-on an mga patay nga lawas han mga iginlubong na la ha mga kumon nga lubnganan. Gintatantiya han mga akademiko nga aada ha 2,000-2,500 an namatay ha pagreyd han Marawi, hirayo ha 1,200 nga tantiya han rehimen.

Iginkakangalas han mga taga-

Marawi an tinuyo nga pagbaliwaray ha ira ha pagplano ngan rekonstruksyon han ira syudad ngan iginpaumaya ini ha mga langyaw nga kompaniya ngan mga kasosyo nga kumprador. Takas na hira ha malangan nga proseso han rehabilitasyon ha luyo han paspas nga pagtukod han AFP han usa nga kampo-militar ha sentro han syudad. Dugang pa hira nga nangalas ha pag-ngarani ni Duterte ha ira syudad nga “salag han droga” ngan pagpahayag nga angay nga an katawhan Maranao na la an gumastos agud tindugon an syudad.

Gatus-gatos kayukot nga abuso

Naabot ha 800,000 an mga biktima han pangabuso ha tawhanon nga katungod ha Mindanao nga naidokumento han Karapatan tikang igdeklara an balaud militar. Kalakip dinhi an 93 nga aktibista nga ginpatay, 136 nga gin-atentaran patayon, 1,400 nga gin-aresto ngan ginpreso, 29,000 nga gintarhug, gin-gipit ngan ginharas, ngan 423,500 an pwersadoo nga napalayas ha ira mga komunidad. Nahirekord liwat han Karapatan an 4,428 kaso han paggamit han mga sibilyan nga imprastruktura para ha mga operasyon militar.

Ha ikaduha katuig han balaud militar nahitabo an mga grabe nga krimen sugad han pagmasaker ha pito nga kabatan-unan ha Patikul han mga sundalo han AFP ngan an

"Balaud militar..." sundan ha paypay 5

"Kasamukan..." tikang ha paypay 3

gion, gintatawag ini nga Implementation Plan "Kalasag."

Ginpangunahan han militar an pag-atake ha mga gin-aakusaran hini nga "komunista" ngan mga organisasyon nga mga "prente han komunista" kuno ha kabaryuhan man o mga syudad. Magseserbe naman nga suporta nga pwersa an pulis ha mga operasyon pankombat han AFP. Labot dinhi, an PNP an mangunguna ha pag-aresto, pagtanum hin mga ebidensya ngan pagsalawad hin mga gimbento nga kaso ha mga target nga indibidwal.

Ilarum han "Kapanatagan," an iginpatuman nga Oplan Sauron ha isla han Negros hadton Disyembre 2018- Enero 2019. Papreho nga mga taktika an gin-gagamit ha iba nga parte han nasud.

Ha Masbate, iginreport han BHB hadton Mayo 31 an panlasurbo han "Kapanatagan" ha mga barangay han Dalipe, Panan-awan, RM Magbalon, Guiom, Taberna, Cabayugan, Calumpang ngan Iraya ha bungto han Cawayan. Gintahus-tahos han 2nd IB ngan PNP-Masbate an mga lugar ngan ginpipirit an mga kapitan nga pumirma ha mga kasarabutan nga nagdidiri ha mga molupyo nga umupod ha mga rali. Pwersado nga ginsakob han mga sundalo ngan pulis an mga balay ngan ginkawat an mga personal nga gamit, kalakip an 90 nga kaban han humay, mga inataman nga hayop ngan P11,000 nga tinirok han mga molupyo.

AB

"Balaud militar...", tikang ha paypay 4

duha nga pagbomba ha simbahan nga Katoliko ha Jolo, ngaduha ha Sulu. Gin-gamit han AFP nga rason an "gerra kontra-terorismo" agud papintason an militarisasyon ha mga komunidad han mga Moro. Tungod hini, damo nga Moro an napapalayas ha ira mga lugar, dugang ha gidaan na nga nangag-ebakwet. Ha syahan nga kwarter pa la hini nga tuig, aada na ha 16,300 an nahirekord nga nag-ebakwet tungod ha waray hunong nga mga operasyon militar.

Kadungan han mga atake ha mga komunidad han Moro an waray wantas nga pangatake ha mga komunidad han Lumad ngan parag-uma. Partikular nga target han militar an mga eskwelahan nga Lumad nga gin-sentruhan han atake han AFP. Ha naglabay nga duha katuig, iginpasa-serra han pasista nga rehimen an 79 nga eskoylahan nga may 2,782 nga magtuturo ngan estudyante. Tulo nga mga estudyante hini an ginpatay han mga sundalo ngan paramilitar. Pirmihan naman nga nanenelikado an mga eskwelahan nga natindog pa ngan nadalagan na la durot han kaisog han mga komunidad ngan supporta han magkalain-lain nga sektor ha ira.

AB

Medalya ngan promosyon para ha pasismo

MEDALYA NGAN PROMOSYON an premyo ni Duterte ha iya mga alipures ha Armed Forces of the Philippines (AFP). Hadton Hunyo 5, ginkumpirma han Commission on Appointments (CA) an promosyon han 50 nga upisyal han militar nga nanguna ha militarisasyon ngan pangabuso ha kabaryuhan. Ini nga mga promosyon an pungkay han kawaray hustisya, sigon Kilusang Magbubukid ng Pilipinas. Duguon an kamot han mga mersenaryo nga sundalo ni Duterte ngan an kada medalya nga iginhahatag ha ira dugang nga panmatay ha mga minoriya ngan parag-uma.

Kalakip ha mga ginkumpirma han CA hira Lt. Gen. Felimon T. Santos, kumander han Eastern Mindanao Command, nga tubtub ha presente nagsasabrag pa han ngirhat ngan mga panalapas ha tawhanon nga katungod ha mga rehiyon han Davao ngan Caraga. Gin-isa liwat ha ranggo hi Maj. Gen. Gilbert Gapay, kumander han Southern Luzon Command, nga umatake ha komunidad han mga parag-uma ngan minoriya nga Mangyan ha Mindoro ngan Dumagat ha Quezon. Nanmomba ini ha Mindoro nga nagresulta ha pwersado nga ebakwasyon han haros 1,000 nga Mangyan tikang ha ira mga urukyan ngan pakabuhian.

Dugang pa ha listahan han mga ginpremyuhan hin promosyon hira Col. Jonathan Gayas, upisyal

ha saywar han 3rd ID ngan Brig. Gen. Alberto Desoyo han 303rd IBde nga ngaduha nakabase ha Negros. Responsable an duha ha waray wantas nga militarisasyon, tortyur ngan masaker ha isla.

Samtang, igin-apoynt naman hadton Mayo 27 komo hepe han National Commission on Indigenous Peoples hi hadto anay Col. Allen Capuyan. Antes hini, gin-apoynt liwat hi Capuyan komo Executive Director han national secretariat han National Task Force to End Local Communist Armed Conflict.

Para pa ha nahatagan promosyon an mga upisyal han batalyon ngan brigada han AFP nga naglansar han mga operasyon paniktik, saywar ngan pwersado nga pagpasurender han mga sibilyan. AB

TRAIN: Regresibo nga pagbuhis

DIRI MAIKAKALIRONG BISAN han mga ahensya han gubyrno an negatibo nga epekto han balaud nga TRAIN ha lokal nga ekonomiya. Sigon ha pag-aram han Philippine Institute for Development Studies hadton Disyembre 2018, negatibo an epekto han bag-o nga buhis ha sektor han manupaktura ngan ha kamutangan han pinakakablas nga pamilya nga Pilipino.

Iginduduon liwat han usa nga pag-aram an paghali-got han sektor han pagmanupaktura ngan dugang nga paggutiay han ihap han mga trabaho nga nahihimo komo panmaihaan nga epekto han mga bag-o nga buhis nga iginpatok ha karbon ngan mga produkto nga petrolyo nga gin-gagamit nga sungo ha produksyon ngan ha transportasyon han mga produkto. Pinakaapektado an gudti ngan kasadangan-an-kadakuon nga negosyo tungod ha kaway-kapas hini nga magplete han dagko nga trak para ha transportasyon han ira mga produkto. Ha usa pa nga pag-aram, iginduduon naman han ahensya nga dako an naiiban han dugang nga buhis ha pagkaon ngan mga irinumon nga may asukar ha kita han pinakakablas nga pa-

milya.

Ginkumpirma han duha nga pag-aram an gidaan na nga kongklusyon han Ibon Foundation nga regressive *taxation* an ginpapatuman ilarum han balaud nga TRAIN. Karuyag sidngon, dako an gin-iiban hini ha mga pamilya nga himubo an kita itanding ha hiruhitaas o kasadangan an kita. Ha luyo ini han kuntaloy eksempsyon ha mga nakita han P250,000 kada tuig. Damo naman an nagsusukna hini nga panguwat labina nga kadungan han eksempsyon ha personal nga kita, gindugangan naman an buhis ha pagkaon ngan transportasyon.

Ha tantiya han Ibon, nadugangan pa an kita han mga indibidwal nga may higtaas nga kita hin 40% samtang tikadako an naiiban ha kita han masa nga anakbalhas ha usa katuig nga implementasyon han TRAIN. An may kita nga masobra P25,000 kada bulan nadudugangan hin P1,000-P33,000 kada tuig. Samtang naiibanan hin P800 tubtub P4,000 an kita han 60% han mga pamilya nga nakita hin sedang o mas himubo pa ha ira panginahanglan. AB

Pautang han ADB: Dugang nga paghugot han kontrol han mga langyawanon ha K-12

Dugang nga ginpahugot han Asian Development Bank (ADB) an kontrol hini ha pagpatuman han programa nga K-12. Hadin Mayo, ginpirmahan han ADB ngan han rehimen Duterte an Secondary Education Support Program, usa nga kasarabutan ha pautang nga nagkakantidad hin \$300 milyon. Partikular nga katuyuanan han programa nga dugang pa nga “pinuhon” an kurikulum han K-12 subay ha kadagmitan nga panginahanglan han mga kapitalista. Pinaagi hini nga pautan, igindidikta han ADB an mga pitad ngan programa nga ipapatuman ilarum han K to 12 tikang 2019 tubtub 2023.

Langyaw nga kontrol ha K-12

Tikang han syahan nga igsabalaud an K-12 hadton 2013 subay ha rekomendasyon han World Bank (WB), an pagpatuman hini hugot nga iginkukumpas ngan ginkontrol han ADB (Japan) ngan WB (US) pinaagi han mga pautang.

An bag-o nga pautang han ADB gintawag nga Secondary Education Support Program amo an pagpadayon han nahiuna nga \$300 milyon nga pautang nga Senior High School (SHS) Support Program (2014-2020).

Nakabalayan an paghatag pondo ha pagtuman han gubyerno han Pilipinas ha mga igintalaan nga target han ADB. Kalakip dinhi an pagayad han kurikulum han SHS, kalakip an Technical Vocational and Livelihood, agud himuon nga mas mabenta an kusog-pagtrabaho han mga naggradwar ha lokal ngan pan-kalibutan nga merkado ha pagtrabaho.

Iginduduso hini nga pakusgon an kahibaruan ha Matematika, Siyensya ngan Ingles agud pahitas-on an iskor han mga estudyante han SHS ha National Achievement Test ngan ha national certificate assessment para ha mga nagkuha han kurso nga teknikal-bokasyunal.

Partikular nga hahamison an treyning ha mga ispesyalisasyon nga maghahatag hin kaandaman ha mga trabaho ha *agri-fishery*, *panluto*, *information technology*, *welding*, mga serbisyo nga may kalabutan ha dagat ngan iba pa. Ini nga mga kurso an prinsipal nga kinahanglanon ha Japan, Canada, mga nasud ha Middle East ngan US.

Dugang pa dinhi, maghihimo liwat hin mga treyning para ha mga pampubliko nga magtututdo nga magtututdo ha mga ispesyalisado nga topiko.

Pinaagi han pautang, igintatalaan liwat han ADB nga mag-alutaga hin \$1.55 bilyon yana nga 2019-2023 (tikang ha \$1.52 hadton 2014-2019) para ha Education Service Contracting ngan SHS Voucher System nga magpopondo ha mga pribado nga eskoylahan nga makarawat han mga estudyante nga diri akos isakob ha mga pampubliko nga eskoylahan. Mga programa ini nga igindisenyo basar ha prinsipyo han Public-Private-Partnership (PPP) ha sektor han edukasyon. Igintatalaan naman han nahiuna nga pautang nga isakob tubtub 40% yana nga 2019 an porsyento han mga estudyante nga nag-eenrol ha mga pribado nga hayskul tikang 20% hadton 2012.

Dugang pa dinhi, gin-oobligar liwat han bag-o nga pautang an gubyerno nga mag-alutaga han \$2.92 bilyon para ha pagtindog han

mga pasilidad ha edukasyon sugad han mga klasrum, laboratoryo, ngan mga *workshop* ilarum han mga kontrata nga PPP. Doble ini ha igindikta hini nga \$1.42 bilyon ilarum han nahiuna nga pautang.

Treyning gamit an pondo han katawhan

Kuntaloy ginpapahitaas han bag-o nga reporma han ADB an kalidad han mga maggradwar ha Grade 12. Kundi ha aktwal, iginsusubay la han ADB an ira treyning para ha partikular nga mga panginahanglan han mga langyaw nga kompaniya. Agud ini dugang pa nga mapuga an ira kusog pagtrabaho nga diri na nagastos para ha ira treyning an mga pribado nga kompaniya. Ha yana, haros mga lokal nga kompaniya ha pagkaon (Jollibee, Chowking ngan iba pa) ngan mga lokal nga gubyerno an nakarawat han mga gradwado han SHS. Bisan hadton waray pa SHS, nakarawat na ini hin mga gradweyt ha hayskul nga 18-anyos.

An katawhan Pilipino, pinaagi han badyet ha sekundaryo nga edukasyon, an nagpopondo para ha treyning han mga trabahador han mga langyaw nga kompaniya. Ha naglabay nga duha katuig, nagbuhos hin bilyun-bilyon nga pondo an

estado para ha programa. Para ha 2018, nag-alutaga ini hin diri mamenos ha P7.1 bilyon para ha imprastruktura ngan pagtutdo ha mga pampubliko nga hayskul samtang P20 bilyon an iginpasa hini ha mga pribado nga eskoyla-han komo “subsidyo” ha mga estudyante nga diri akos karawton han mga pampubliko nga eskoyla-han. Dako nga parte han pondo ha pampubliko nga hayskul an para ha teknikal-bokasyunal nga treyning.

Gawas pa ini ha lahos P100,000/estudyante nga gin-gastos han mga kag-anak para ha ha 2-katuig nga dugang nga pag-aram ha pampubliko nga hayskul ngan masobra P200,000/estudyante kun pribado an eskoyla-han.

Barato kundi diri mabaligya nga kusog-pagtrabaho

Hadton 2018 naggradwar an pinakasyahan nga bats han Grade 12 ilarum han programa nga K to 12. Aada ha 1.25 milyon nga kabatan-unan Pilipino an naggradwar ngan naglaum nga makakuha ha gilayon han trabaho. Traynta y noybe kaporsyento ha ira an naghuman han Technical-Vocational-Livelihood track.

Sukwahi ha iginasad han programa, mismo an mga negosyante ha pangunguna han Philippine Chamber of Commerce and Industry (PCCI) an nagpahayag han kabarakka nga diri andam ha trabaho an mga naggradwar.

Sigon ha PCCI, diri sadang an 80 kaoras nga imersyon ha trabaho komo minimum nga ihap han oras agud magin andam ha trabaho an mga bag-o nga gradwar. Sugad liwat, duha ha napulo nga nag-eempleyo la an andam kumarawat han mga naggradwar ha SHS. Ha presente, duha nga bats na han Grade 12 an naggradwar ha balayan hini nga kurikulum. Ha utro nga pag-abre han klase yana nga hunyo, gintatantiya nga aada ha tulo kamilyon an ihap han mga masakob ha SHS. AB

Piket atubangan han CHed, gindarahug

MADARAHUG NGA GINBUNGKAG han mga pulis an iginlansar nga protesta han mga kabatan-unan ha Commission on Higher Education (CHed) hadton Mayo 30. Ginkukundenar hadto han grupo an desisyon han Korte Suprema ha CHed Memo No. 20.

Ginsukna ni Daryl Babaydo, nasyunal nga tsirman han College Editors' Guild of the Philippines hi CHed Commissioner Prospero de Vera ha iginpagawas hini nga pahayag nga nagdadayaw ha desisyon han Korte Suprema kasumpay han konstitusyunalidad han CHed Memo No. 20 nga nagtatanggal ha Filipino ngan Panitikan komo mga topiko ha kolehiyo. Sigon kan Babaydo, an pag-apruba ha nasinging nga memo magpapagrabe la ha komersyalisado ngan maki-langyaw nga oryentasyon han edukasyon ha nasud.

Ginsukna naman ni Rep. Sarah Elago han Kabataaan Partylist an duha nga nawong han administrasyon Duterte ngan han CHed. Labot ha memo ha Filipino ginpapaspan liwat an pagsabalud han mandatory Reserved Officers Training Corps (ROTC) ha *senior high school*. Makarimadima an duha nga nawong han rehimen: sering nira iginduduso kuno an mandatory ROTC para ha nasyunalismo, kundi tatanggalon naman nira an pag-aram han aton lenggwahe, dugang pa ni Elago.

Samtang, nagtirok ha Mendiola an magkalain-lain nga progresibo nga grupo han kabatan-unan ngan magtututdo ha pag-abre han klase hadin Hunyo 3 agud bay-ugon an rehimen US-Duterte ha nagtitikagrabe nga kamutangan han edukasyon ha nasud.

"Ginkukundenar namon an atake ni Duterte diri la ha katungod ha edukasyon, sugad liwat an atake hini ha aton identidad, soberaniya ngan katungod. Papas-anon han

mga kabatan-unan ngan katawhan an utro nga paghitaas han matrikula ngan iba pa nga kabaraydan ha eskoyla, pagpapadayon han programa nga K to 12, ngan mga reporma sugad han mandatory ROTC ngan an CHed Memorandum No. 20," sigon kan Raoul Manuel, nasyunal nga tagapagyakan han National Union of Students of the Philippines.

"Gin-gagamit na gud han rehimen Duterte an aton lenggwahe ngan identidad agud dugang pa nga ihimulag an kabatan-unan nga Pilipino ha ira riko nga kasaysayan, tinuod nga identidad, ngan kritikal nga pagpinsar," sering naman ni Kara Lenina Taggaoa han League of Filipino Students.

Nananawagan an Kabataan Partylist ha ngatanan nga kabatan-unan nga Pilipino nga manindugan kontra ha mga atake ha edukasyon ngan mga demokratiko nga katungod.

"Kinahanglan naton ihatag an ngatanan agud depensahan an nasud ha pag-atake ngan atake nga ginpapangunahan han presente nga rehimen. Kinahanglan naton depensahan an aton nasyunal nga lenggwahe, ngan identidad tikang ha pagkapara, an aton soberaniya tikang ha pananakop ngan pag-ungbaw ha merkado han mga dayuhan, ngan aton edukasyon tikang ha dugang nga komersyalisasyon. Padayon kita nga magbantay agud seguruhon an aton katungod ngan kabuwason!" paghuman ni Elago. AB

4 nga parag-uma, gin-aresto ha Mindoro

Upat nga parag-uma han Sityo Pusog, Barangay Brigada, Sablayan, Occidental Mindoro an ilegal nga gin-aresto han mga sundalo hadton Mayo 23. Gintahuban han mga sundalo an mata ngan gin-interoga an mga parag-uma nga hira Raul Ibanez, Nonoy Obseqha, Boyna Militar ngan Diego Panas. Gindara hira Ibanez ngan Obseqha ha kampo han mga sundalo ha Barangay Burgos.

Ha Laguna, ginpusil tubtub matatay han mga membro han Philippine National Police (PNP)-Cala-barzon hi Christopher Esabia ha Barangay Palma 2, Alaminos hadton Mayo 26. Dati nga membro hi Esabia han BHB-Rizal hadton 2004. Maiha na hiya nga waray sumpay ha BHB.

Madarahug nga demolisyon.. Madarahug nga gindemolis han gintig-ob nga operasyon han mga elemento han PNP ngan Philippine Marines hadton Abril 24 kabablasyon ha Sityo Racat, Barangay Rapuli, Sta. Ana, Cagayan. Ilegal nga gin-aresto an 16 nga molupyo, kadam-an babaye.

Sobra 30 katuig na nga nangingistar an mga residente ha lugar. An tuna nga gintitindugan han mga balay ginlulupot han Cadilland, Inc., usa nga debeloper han tuna. Hadton syahan nga parte han Abril nagkaada liwat hin madarahug nga demolisyon ha lugar. Madinaugon ini nga napugngan han pagkaurusa han mga residente.

Kahaman han lima kaadlaw nga *warning* tikang ha DENR, ilegal nga gindemolis an unom nga balay han mga kablas nga parag-uma ha Sityo Laguis, Sindun Bayabo, Ilagan City hadton Mayo 29.

Nagsaad an mga tinaglawas han DPWH, DENR ngan City Engineering Department nga ighuhunong anay an demolisyon tubtub nga waray dayalogo giutan han mga residente ngan gobernador. Kundi han sinunod nga adlaw, ginwakay an 10 nga balay ngan maisan han mga parag-uma.

Ha Bukidnon, gin-aresto han Criminal Investigation and Detection Group (CIDG) an upat nga membro han Kalipunan ng Dama-yang Mahihirap (Kadamay)-Bukidnon. Alas-9 han aga han dakpon hira Randy Montillano, Jessel Montil-

lano, Christine Ara Montillano ngan Wilfredo Darap. Nakabutang ha ira mandamyento de aresto an hinimuhimo nga kaso han atentar nga pagpatay nga may petsa nga Abril 14, 2018.

Tanggalay ha PEPMACO. Ilegal nga gintanggal an 20 nga trabahador ngan tsirman han PEPMACO Workers Union hadton Hunyo 3. Duha ha mga trabahador an ginpadad-an han *warning* tungod ha pagtambong ha usa nga asembliya kontra ha kompaniya. Hadton Hunyo 4, nagsalawad han Notice of Strike an unyon han PEPMACO.

Nahiaagum hin grabe nga pangigipit an mga trabahador kahaman hira magtukod han unyon hadton Enero. Susrunod nga gintanggal an 37 nga trabahador ngan upat nga lider han unyon.

Samtang, maiha na nga gin-aantos han mga trabahador han IQOR Bacolod an diri makatawo nga obertaym ngan pagpatrabaho ha ira hin 10 kaoras kada adlaw. Hadton Mayo 29, upod an mga tinaglawas han BPO Industry Employees' Network (BIEN) Bacolod, igindangop han mga trabahador an ira kamutangan ha upisina han

DOLE-Region VI Bacolod.

Hadton Hunyo 2 ha Barangay Bunga, Tanza, Cavite, ginpusil tubtub matatay han mga diri kilala nga armado nga kalalakin-an hi Dennis Sequena samtang nakada ha usa nga miting kaupod an mga trabahador. Bise presidente hi Sequena han Partido Manggagawa ha nasering nga prubinsya.

Ha Butuan City, ginpanmusil tubtub matatay han gintatahapan nga mga elemento han AFP hi Esther Betonio hadton Hunyo 2, dapit alas-6:30 han gab-i ha Sityo Landing, Barangay Tungao. Naka-angkas ha motorsiklo han iya asawa hi Betonio tikang pag-alog han tubig han daupon ngan panmusilon han mga kriminal. Nakatalwas ha krimen an iya asawa. Aktibo nga kaapi han Unyon sa Mag-uuma sa Agusan del Norte (UMAN) hi Betonio ngan maiha na nga ginmimintaran nga membro han Bagong Hukbong Bayan (BHB) ngan pirit nga ginpapasurender han militar. Maupay liwat nga lider hi Betonio ha ira lugar.

Subay ha imbestigasyon han BHB-Agusan del Norte, diniretso an motorsiklo han mga kriminal ha kampo han militar ha kasapit nga barangay han Lower Olave.

Kinabuwasan dapit alas-6 han gab-i ha Purok 6 ha pareho nga barangay, ginpusil tubtub matatay hi Eddie Versoza, membro liwat han UMAN. AB

Organisador han unyon, ginsentensyahan

MAKANGARALAS NGAN DIRI makatadungan. Ini an nagin pahayag han Karapatan ha sentensya han San Mateo Rizal Regional Trial Court Branch 76 ha hinimuhimo nga kaso nga *illegal possession of firearms* kontra ha unyonista nga hi Marklen Maojo B. Maga hadton Hunyo 3. Sobra an pagkadismaya han pamilya ni Maga ha diri makuru-karawat nga sentensya han korte.

Maatubang ha 8-katuig nga kaprisuhan hi Maga. Ha presente priso hiya ha Metro Manila District Jail 4 ha Camp Bagong Diwa, Bicutan, Taguig City. Nakatalaan hiya igbalhin ha New Bilibid Prison ha Muntinlupa. May ginkakaatubang liwat hiya nga hinimuhimo nga kaso han pagpatay ha Agusan del Norte, ha lugar nga diri pa niya nakakadtuan.

Gin-aresto hi Maga hadton Pebrero 22, 2018 hirani ha iya balay ha San Mateo, Rizal. Kilalado hiya nga organisador han Piston.

Panringgal han mga operasyon ala-Oplan Sauron, samwak ha bug-os nga nasud

PADAYON AN PAGLALANSAR han mga operasyon nga Oplan Sauron nga tipo, kun diin gin-aatake ngan ginsasakop han mga sundalo ngan pulis an burubug-os nga mga barangay agud ngirhaton, puypuyon ngan darahugon an mga molupyo.

Ha Masbate, walo nga barangay an ginsakop han mga sundalo han 2nd IB ngan Military Intelligence Company ngan mga pulis tikang hadin urhi nga semana han Mayo. (Kitaon an detalye ha paypay 4.) Ha Barangay Dalipe, iligal nga gin-aresto an 11 nga molupyo.

Ha North Cotabato, nagkampo naman an mga elemento han 73rd IB ha kabablayan ha Sityo Bantaan, Barangay Bagumbayan, Magpet hadton Mayo 28.

Ha Davao Oriental, ginkampuhan han mga sundalo han 67th IB an mga kabalayan ngan singbahan ha mga barangay han Binbondo ngan Mahan-ub, ha bungto han Baganga hadton May 27-29.

Ha usa nga asembliya, iginpahayag han mga kag-anak an ira kabarakan ngan kahadlok tungod kay pwersado hira nga ginpapapirma han mga dokumento agud diri pasudlon an ira mga anak ha mga eskoylahan nga pankomunidad. Ginhulga liwat

hira nga hihikawan han 4Ps kun diri masunod.

Samtang, hadton Mayo 18, ginatake han mga paramilitar nga Alamar, kaupod an mga sundalo nga nakasibilyan, ang UCCP Haran ha Davao City kun diin temporaryo nga nangungukoy an mga parag-uma nga Lumad tikang ha Talaingod, Davao del Norte.

Pwersado nira nga ginkuha an 31 ngan iginasakay ha usa nga trak ngan ginpagawas nga “ineskapo.” Ginkakabarak-an han grupo nga Pasaka nga tatarhugon an 31 agud gamiton han militar ngan pulis kontra ha mga nag-ebakwet.

Ha Negros Oriental, iligal nga gin-aresto han mga sundalo hi Jiesel Castin han grupo nga Anakbayan-Negros hadton Mayo 24 ha Siaton. Ginpapagawas han militar nga “sumurender” hi Castin kundi diri hiya iginpapakita han mga sundalo.

AB

Mamarahayag han CDO, gin-atuhan an Red-tagging

GINDAYAW HAN NATIONAL Union of Journalists of the Philippines (NUJP) an mabayanihan nga pagkaurusa han mga membro han Cagayan de Oro Press Club agud tanggalon an istrimer nga nag-ngangaran ha NUJP ngan iba pa nga grupo komo mga “terorista” hadton Mayo 28. Igintakod an istrimer ha natad han Press Freedom Monument ha Vicente de Lara Park, Cagayan de Oro kun diin magseselebrar an mga membro han midya han Press Freedom Week. Komo protesta, ginsunog nira an istrimer.

Ha kasumpay nga balita, iginbasura han Sangguniang Panlungsod (SP) han Iloilo City hadton Mayo 23 an proposisyon ni Iloilo City Police Director Lt. Col. Martin Defensor nga ideklara an Partido Komunista ng Pilipinas ngan Bagong Hukbong Bayan nga “persona non grata” o diri makurukarawat ha Iloilo City. Waray bisan usa nga kagawad han SP an nagsuporta ha proposisyon.

Sigon kan SP Floor Leader Plaridel Nava, diri niya maintindihan kun kay ano iginpipirit han pulisya nga ideklara nga “persona non grata” an nasering nga rebelde nga grupo tungod kay waray man lokal nga balaud nga nagdedeklarara nga mga “terorista nga organisasyon” an PKP ngan BHB.

AB

Balaud han pasismo, iginraratsada

MAS GRABE NGA pag-amyenda ha Human Security Act (HSA) o Anti-Terror Law ngan Mandatory ROTC ha Senior High School an gindadagmit nga maisabalaud han rehimen Duterte antes mahuman an ika-17 nga Konggreso. Ha pag-sakob naman han ika-18 nga Konggreso nga dominado han mga alipures ni Duterte, igin-aandam na gihapon an balaud para ha Mandatory Military Service.

Ginlulubog han proposisyon nga pagbabag-o ha HSA an depinisyon han terorismo. Ha simple nga pagsuspetsa pa la, poyde tiktikan, arestuhon, ngan prisuhon hin duha kasemana an hin-o man. Tungod kay ginpahilug an karuyag sidngon, bisan an mga rali ngan welga poyde ikunsidera nga “terorismo.” Tuig 2007 han tipahan han mga demokratiko nga sektor ini nga delikado nga probisyon.

Samtang, gindidinagmit liwat nga igbalik an ROTC o pag-obligar ha mga estudyante nga magpailarum ha treyning militar. Dugang hini nga pakusugon an dominasyon han militar ha magkalain-lain nga aspeto han pankatilingban nga kinabuhi, kalakip an paghurma ha kabatan-unan. Iginsisinuk-sok hini an militarista nga panan-aw ha kabatan-unan agud hurmaon an pagin masinugtanon.

An katuyuanan gudla han pagpadagmit han pagpasar hini nga balaud amo an pagpuypoy ha nagkukuri ngan nangangalas nga katawhan ngan igpalaypakay an poder para ha pagtutukod han iya diktadura.

Kontra-endo. Nagwelga an mga trabahador han Zagu Foods Corporation hadton Hunyo 6 ha atubangan han upisina han kompaniya ha Barangay Kapitolyo, Pasig City. Iginpapakigbisog han mga welgista an endo ngan diri-paghatag hin sadang nga benepisyo han kompaniya. Susrunod liwat an panhulga han kompaniya kontra ha unyon.

AB

Panawagan nga tanggalon hi Trump ha pwesto, nagkukusog

NAGTITIKAKUSOG AN PANAWAGAN NGA *impeachment* o pagpatalsik kan Donald Trump komo presidente han US. Kahuman ini maisapubliko hadton Mayo 30 han Office of the Legal Counsel (OLC) an report han imbestigasyon hini ha panginlabot han Russia ha 2016 nga presidensyal nga eleksyon.

Igindetalye han report an hiluagan ngan sistematiso nga pangampanya ha social media han Internet Research Agency, usa nga kompaniya nga Russian, para kan Trump ngan hugot nga sumpay hini ha mga ispesyalista ngan tagapagyakan ni Trump. Iginbuksas liwat han report an mga atake han mga Russian *hacker* ha kalaban ni Trump nga hi Hillary Clinton ngan pagpasaro han mga sensitibo ngan makahiribang nga impormasyon nga gin-gamit han kampo ni Trump ha kampanya.

Bisan kun diri napamatud-an han report nga may konsabuhay giutan ni Trump ngan han Russia, iginreport hini an serye han mga miting giutan han mga upisyal han kampanya ni Trump ngan mga indibidwal han gubyerno nga Russia ha panahon han kampanya. Kalakip dinhi an pauruutro nga pakigkita han umagad ni Trump nga hi Jared Kushner. Hi Kushner usa nga "ispe-syal nga tagsagdon" yana han administrasyon Trump. Ha panahon han 2-katuig nga imbestigasyon han OLC, pauruutro liwat nga nagbuwa ngan nag-ulang an mga tawuhan ni Trump.

Ha paggawas han report, nagpahayag an hepe han OLC nga hi Robert Mueller nga an nag-uusahan nga rason kun kay ano nga diri ginkakasan han hi Trump tungod kay igindidiri han konstitusyon an pagbista ha nalingkod nga presidente. Sugadpaman, damo an natuod nga poyde gamiton nga ebidensya ha usa nga *impeachment* an nasering nga report.

Igin-gawas han OLC an report hadto pa nga Marso hini nga tuig kundi gin-ulang hini han mga abogado ni Trump. Iginsubmiter ini ha Kongreso han US hadton Abril ngan hadton Mayo la iginsapubliko an *redacted* (o may nakatago nga mga teksto) nga bersyon hini. Ha adlaw nga gumawas an report, igindiwarani ni Trump an akusasyon nga nakigbuligay hiya ha usa nga langyaw nga gubyerno agud magdaug, ngan ginsering nga waray hiya kalabutan ha panginlabot han Russia.

Rebolusyon Pilipino, gintalakay ha France

NAGLANSAR HADTON MAYO 25 an Jeunes Revolutionnaires (Kabatan-unan nga Rebolusyunaryo) ha France han usa nga miting-pagaram hiunong ha rebolusyon Pilipino nga ginpapamunuan han Partido Komunista han Pilipinas. Gintambungan ini han iba pa nga mga rebolusyunaryo nga organisasyon ngan kontra-pasista ha ira lokalidad. Gintalakay nira an kagiusan pagtatalwas ha Pilipinas, partikular an armado nga pag-ato han katawhan.

Samtang, nagkaada han talakayan hadton Abril 19 hiunong ha gera han katawhan ha India ngan ha Pilipinas. Kaparte ini han mga aktibidad para ha Semana han pag-ato ha Imperyalismo.

Labot ha pagpahayag han suporta, iginpanawagan han mga nagtirok an gilayon nga pagpagawas kan Propesor GN Saibaba ngan ngatanan nga mga priso pulitikal ha India ngan iba pa nga dapit han kalibutan. Nanawagan liwat hira nga ipahunong an henosidyo nga operasyon nga "Green Hunt" ha India.

Serye han armado nga aksyon, iginlansar han CPI-Maoist

SERYE HAN MGA armado nga aksyon an iginlansar han People's Liberation Guerilla Army (PLGA) nga ginpapamunuan han Communist Party of India (Maoist) tikang Mayo tubtub syahan nga semana han Hunyo. Kahuman ini patayon hira Ramko Narote, membro han CPI-Maoist ngan Shilpa Dhurva, usa nga gerilya, hadton Abril 27 ha Gundurwahi.

Gintatantiya nga naabot ha 79 an kaswalti nga sundalo ngan pulis hini nga mga atake. Nahitabo an mga armado nga agway ha Gadchirolli, ha rehiyon han Jarkhand, ha Maharashtra, ngan Chhattisgarh.

Kalakip ha mga ginsantado han PLGA an mga sundalo han 209th Commando Battalion for Resolute Action (COBRA), usa nga tim nga nag-iispesyalisa ha kontra-Maoista nga mga operasyon.

Gin-atake ngan ginkatinan han 40 nga mangaraway han PLGA an bungto han Timurpalli ha distrito han Malkangiri ha Odisha hadton Mayo 19. Naperdi han PLGA an hedkwarter han lokal nga gubyerno. Ginpaturan an aksyon komo pagsukna ha kontra-minoriya nga mga aktibidad ngan mga peke ngan hinimu-himo nga engkwentro han mga sundalo ha lugar.

Ha Gadchirolli, ginpabuto han PLGA an duha nga bodega ngan usa nga pamproduksyon nga instrumento nga nagdurot han paralisasyon ha produksyon ha distrito hadton Mayo 20.

Iginpapakita hini nga mga aksyon nga determinado an PLGA ngan CPI-Maoist ha dirudiretso nga pagsulong han gera han katawhan ha India.

“Brexit” ngan an krisis nga nagriringgal ha UK

Nagluluha nga igin-anunsyo ni Theresa May hadton Mayo 24 nga malusad hiya ha poder komo pinuno nga ministro (PM) han United Kingdom (UK) kahaman han tulo kabeses hiya nga mapakyas nga makagbug-os hhanin usa nga kasarabutan kasumpay ha paggawas han nasud ha European Union (EU) ha proseso nga gintawag nga “Brexit.” Hadto pa nga Marso angay gumikan an UK ha EU kundi waray ini kadayon tungod han diri pagkasarabot han mga magbaralaud han UK ha iginplatar ni May nga kasarabutan para ha hapsay nga paggawas han UK.

Ano an Brexit?

Ginpahalipot nga duha nga pu-long—Britain + exit (gawas) = “Brexit” o o an ngaran nga gumawas an UK o Britain komo membro nga nasud han pan-ekonomiya nga bloke nga European Union. Ginpalutaw ini hadton 2013 ni PM David Cameron ha usa nga nasyunal nga reperendum agud hul-os nga solbaron an karukayaknon—makakaupay ba o diri ha Britain an pagin kaapi han EU. Ha tantiya ni Cameron pinaagi hini nga rependum marenaendahan niya an grabe nga kontra-Europe nga panindugan han iya kapartido ha Conservative Party ngan ha sugad margin hapsay an iya pamumuno ha nasud nga lubong ha pan-ekonomiya nga krisis.

Duha an ginpilian han mga Briton—“Remain or Leave” (magpabilin o gumikan) ha EU.

Ura-ura nga nagsarig hi Cameron nga magdadaug an opsyon nga “Remain.” Kundi sukwahi ha iya ginalauman, nagdaug an opsyon nga “Leave” (gumikan) han himuon an nasyunal nga reperendum hadton Hunyo 23, 2016. Nakikita ini nga kadaugan komo reaksyon han katawhan

ha grabe nga krisis ha ira panginabuhi. Reaksyon ini ha pira kadekada na nga pagpatuman han mga palisiya han patitipid nga nagdurot han grabe nga kuri ha nasud. Gin-gamit han mga partido nga “far-right” o maka-Tuo ini nga sentimyento agud igtambak an basul ha harukal nga palisiya han UK ha migrasyon.

Ano an kasarabutan para ha Brexit?

Nakabutang ha iginplatar ni May nga kasarabutan para ha Brexit an mga probisyon nga magtatalaan ha relasyon han mga negosyo han nasud ha iba pa nga nasud ha EU; mga katungod han katawhan hini nga nangungkoy ha iba nga nasud han EU, sugad liwat an katawhan han iba nga nasud han EU nga nangungkoy ha UK; ngan an pakigrelasyon hini ha Northern Ireland nga aragian han mga produkto ngan tawo giutan han UK ngan EU. Nakabutang liwat ha nasering nga kasarabutan an pagbayad han UK ha utang hini ha EU nga 39 bilyon *pounds* o \$50 bilyon.

Kadungan hini nga kasarabutan an usa nga pahayag nga nag-uunod han pakigrelasyon han UK ha iba nga nasud ha EU ha tidaraon ha natad han negosyuhay, depensa ngan seguridad.

Tulo kabesena nga nagdumiri an mga membro

han parlamento han UK hini nga kasarabutan. Kalakip ha diri ginkakasarabutan an kaayusan ha Northern Ireland nga nagseserbe nga bawnderi giutan han EU ngan UK. Nagkukusog an panawagan para ha “no-deal” Brexit o paggawas han EU nga waray nakapwesto nga kasarabutan ngan pagdumiri nga baydan an €39 bilyon nga multa hini. Kun mahitabo ini, mawawara an mga pribilehiyo han UK ha pakignegosyuhay ha mga nasud ha sakob han UK.

Ha yana, waray pa kaseguruhan an Brexit ngan padayon nga nahiaagum han karinggalan an mga negosyo ngan katawhan tungod hini.

Paggrabe han krisis

Kakaatubangon han bag-o nga pinuno nga ministro han UK, makabug-os man o diri han kasarabutan ha Brexit, an dugang pa nga paggrabe han krisis ha ekonomiya ngan pulitika han nasud. Yana pa la, gintatantiya na han gubyerno nga ha sakob han 15 katuig, magrabortong la an ekonomiya han UK giutan han 4% tubtub 9%.

Bisan kun ha Oktubre 31 pa an pinal nga petsa han paggawas han UK ha EU, may pira na nga kompaniya an nagbalhin han ira operasyon ha iba nga nasud. Pananglitan hini an Airbus, nga nag-eempleyo han 14,000 nga trabahador ngan nasuporta ha masobra 100,000 pa nga trabaho. Adto na ha Singapore an Sony ngan namamangpangan nga bumalhin liwat an kompaniya nga P&Q.

Atubangan han pag-atras han pira nga langyaw nga mamuruhunan, iginreport han Society of Motor Manufacturers and Traders nga hadton Abril nakaghimo la an industriya hin 70,971 itanding 127,970 ha kapareho nga bulan han naglabay nga tuig. Haros 44.5% ini han produksyon han mga kotse kalakip an Jaguar, Land Rover, BMW ngan Peugeot.

